

FILMANALYS

FILMANALYS

Filmer berättar historier som händer utanför tittarens bekanta vardagsmiljö. De stimulerar fantasin och tanken.

Att tala om film och analysera det man sett och upplevt utvecklar iakttagelseförmågan, argumentationsförmågan och det kritiska tänkandet. Multilitteracitet är förmågan att förstå och utvärdera information i olika former. Den utvecklas bara genom övning.

Ditt mål med att analysera filmer kan vara till exempel att du gillar film och vill lära dig mer om filmens språk och filmkultur. Att analysera film kan också förändra och utveckla dina egna vanor som tittare

FILMANALYSENS SPRÅK

Det finns ingen enskild rätt metod att tolka eller analysera film. En film har många skikt: ett tema som behandlas genom ett ämne, en handling och ett budskap, det vill säga vad regissören vill säga med sitt verk.

Man kan tala om film och tolka dess innehåll på många olika sätt.

Varje bransch har sitt eget språk. De har etablerade termer som är bekanta för dem som är insatta i branschen.

Språket är analysens verktyg, och därför är det bra att först bekanta sig med de begrepp som används för att tala om film.

Vet du vad som menas med termerna...

genre

vändpunkt

miljö

protagonist

konflikt

tema?

ROLLFIGURERNA I FILMEN

I filmen väcker skådespelarna manusets berättelse till liv. När vi talar om personer avser vi alla de personer som finns med i filmens manus. Det är de som för berättelsen framåt.

”Rollfigur” är ett mer generellt begrepp i film än ”person”. Rollfiguren är en arketyper, som är en typisk och igenkännbar karaktärstyp eller ett handlingsmönster som ofta återkommer i berättelser.

Huvudpersonen, **protagonisten**, är den vars berättelse filmen berättar. Huvudpersonen genomgår ofta en personlig utveckling och mognar under filmens gång.

Motkraften, antagonisten, fungerar som motståndare till huvudpersonen, hjälten eller båda. Den sätter käppar i hjulen. Motkraften är också den rollfigur som ofta utlöser förändring hos huvudpersonen.

Hjälten behöver inte nödvändigtvis vara huvudpersonen. Hjälten står emot berättelsens antagonist, men till skillnad från huvudpersonen utvecklas hjälten sällan som person under berättelsens gång.

Den förtrogne är den person som står huvudpersonen eller hjälten närmast – genom den får tittaren information om huvudpersonen/hjälten. Den förtrogne förstår, tröstar och hjälper.

Vittnet är en viktig rollfigur. Genom vittnet får tittaren veta saker som huvudpersonen eller hjälten ännu inte känner till.

Skuggan (eller spegeln) är en person som kan representera huvudpersonens mörka sida och gestalta hans rädslor, begär eller svagheter.

Mentorn är berättelsens vägvisare som ger huvudpersonen råd och visdom längs vägen.

ELOKUVAN ROOLIIHAHMOT

Vilken karaktärsarketypp tycker du att Gandalf och Gollum representerar i filmerna Sagan om ringen?

Huvudperson (protagonist)

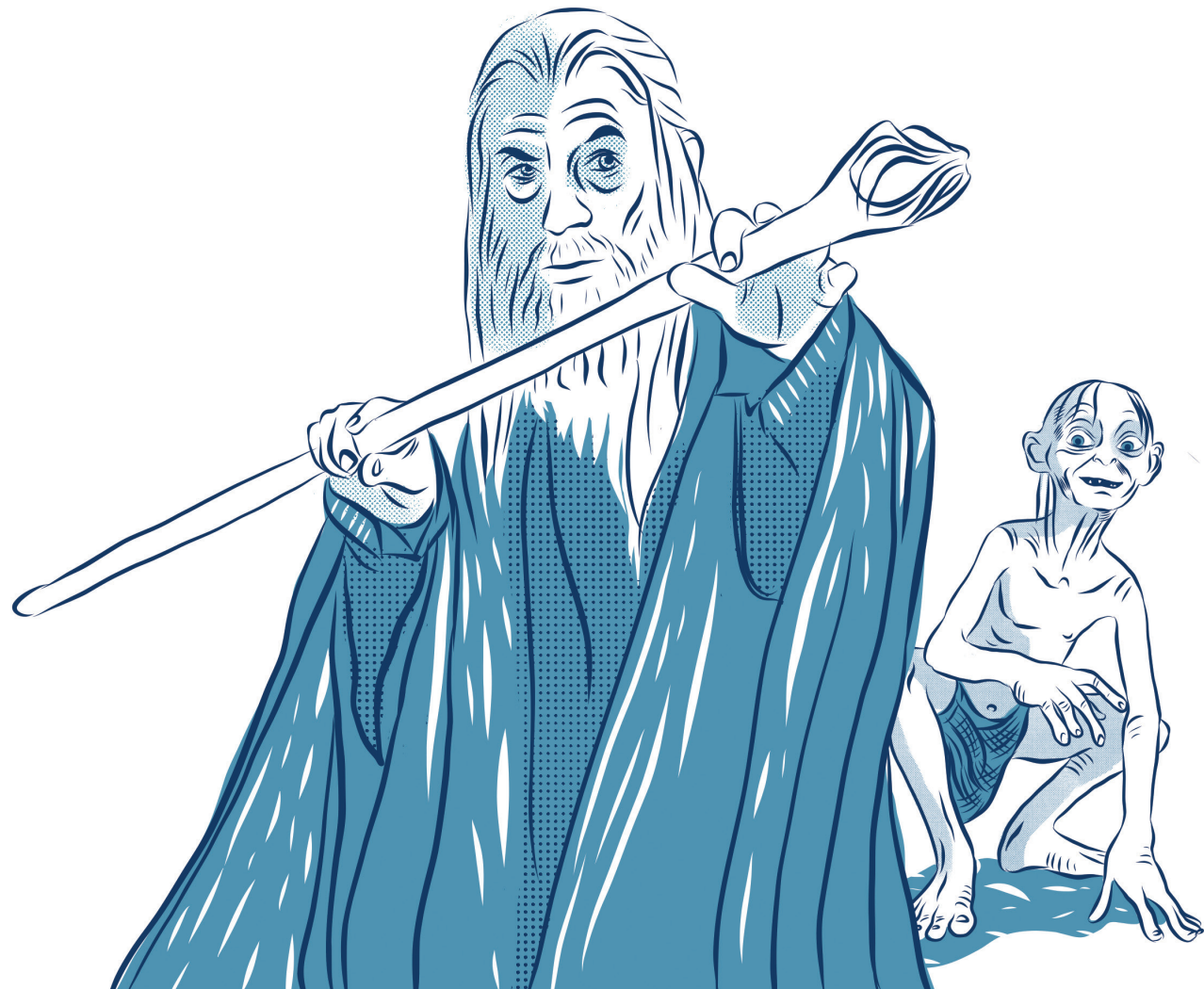
Motkraften

Hjälten

Vittnet

Skuggan

Mentorn

Titta på en film tillsammans och diskutera den.

Använd frågorna nedan som stöd för analysen.

Samtala respektfullt och kom ihåg att samma film kan upplevas på mycket olika sätt av olika tittare.

Andras åsikter kan öppna nya perspektiv på din egen upplevelse.

Före filmen

Vilka förväntningar eller förhoppningar väcker filmen?

Vilken genre tillhör filmen och vilka särskilda drag för den här genren tror du att du kommer att hitta i filmen?

Vem är filmen gjord för, vilken målgrupp har den och hur tror du det syns i filmen?

Efter filmen

Vems berättelse handlar filmen om?

Beskriv filmen med ett enda adjektiv.

Hur skulle du sammanfatta filmens huvudhandling?

Var berättelsen trovärdig och vad var det som påverkade trovärdigheten?

Var det lätt att följa handlingen och vad var det som påverkade tydligheten?

Var handlingen intressant, hölls spänningen vid liv genom hela filmen?

Hur berättades historien: kronologiskt, episodiskt eller med återblickar? Analysera berättartekniken.

Hur såg filmens miljö och tid ut?

Hur hade man skapat epok (tidsperiod) och miljö i filmen, och hur väl lyckades man med det?

Vem var filmens huvudperson?

Hur påverkade huvudpersonens handlingar eller val berättelsens förlopp?

Vem var filmens hjälte, motkraft eller förtrogne? Vilka arketytiska rollfigurer fanns i filmen?

Vilken roll hade deras agerande i filmens handling?

Var personerna trovärdiga och vad var det som påverkade trovärdigheten?

Med vilken person kunde du identifiera dig och vad var det som gjorde rollen gripande?

Med vilken person kunde du inte identifiera dig? Vilka känslor väckte rollen?

Vilken scen var särskilt minnesvärd och varför?

Hur skulle du beskriva filmens visuella stil?

Hurdan var filmens ljudbild: hur användes ljud i olika scener?

Vilka känslor väckte det visuella och ljudet, och hur tjänade de berättelsen?

Lade du märke till bildberättandet, dvs. till hur scenerna var filmade?

Lade du märke till speciella kameravinklar eller kamerarörelser? Hur påverkade de stämningen i scenerna?

Hur skulle du bedöma skådespelarinsatserna? Gav skådespelarna uttryck för sina roller på ett övertygande sätt?

Hur passade skådespelarnas rolltolkningar in i deras tidigare filmroller och image?

Har du sett andra filmer av regissören? Hur passar den här filmen in i hans övriga produktion? Är filmen typisk för regissörens genre eller stil?

Hur väl tycker du att regissören lyckades?

När gjordes filmen, och hur märks den aktuella tidsperioden i filmens handling, visuella uttryck eller på andra sätt?

Hur skulle du formulera filmens budskap i ord? Vad ville regissören säga med filmen?

Genom vilket ämne behandlas temat?

Hur berörde filmens tema eller ämne dig som tittare?

Vilken världsbild ger filmen uttryck för?

Vilka frågor väckte filmen?

Varför tror du att filmen gjordes?

FILM

Arbetsgrupp

Ihmefilmi rf, Katriina Kaija, Outi Laine

Text, illustration och layout

Outi Laine

Översättning

Leif Pietilä / Skrivsam Ab

Översättningens beställare och utgivare

Stoff Riksomfattande utvecklingsuppgiften i bildkonst

Korrektur

Joel Gräfnings

Publikationen är en del av Undervisnings- och kulturministeriets nationella utvecklingsprojekt för bildkonst i gymnasiet.

www.stoff.fi

2025

Källor:

Digitakojat. Elokuvan kuvakerronta. Hämtad 5.2.2024.

<https://www.digitakojat.fi/opetus/mediamateriaali/kuvakerronta.html>

Jouttimäki, Tuukka 2010. Examensarbete. Elokuvan valosuunnittelu. Tampereen ammattikorkeakoulu.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/23944/Jouttimaki_Tuukka.pdf?sequence=1

Jälkisanat. Käsikirjoitus – malli kirjoittamiseen. Hämtad 24.2.2024.

<https://jalkisanat.com/2022/09/21/kasikirjoitus-malli-kirjoittamiseen/>

Kaikki kuvaa. Elokuvan kolme perusasiaa -polku. Hämtad 5.2.2024.

<https://kaikkikuvaa.fi/edu/elokuvan-kolme-perusasiaa-polku/perusasia-nro-2-elokuvaaminen-on-ajan-ja-tilan-rajaamista/>

KAVI. Elokuvapolku. Hämtad 10.3.2024.

<https://elokuvapolku.kavi.fi/ylapolku>

KAVI. Elokuva ja markkinointi. Hämtad 12.3.2024.

<https://elokuvapolku.kavi.fi/ylapolku/elokuva-ja-markkinointi/>

KAVI. Lyhytelokuvan analyysi. Hämtad 12.3.2024.

<https://elokuvapolku.kavi.fi/ylapolku/lajityypit/lyhytelokuva-tanaan-ja-eilen/lyhytelokuvan-analyysi/>

Koulukino. Elokuva-analyysi. Hämtad 15.5.2024.

<https://www.koulukino.fi/oppimateriaalit/sokkotanssi/elokuva-analyysi/>

Kulttuurivalve. Elokuva – taide, kulttuuri, kieli. Hämtad 28.3.2024.

https://www.kulttuurivalve.fi/fi/lastenkulttuurikeskus/koulutukset_ja_oppimateriaalit/elokuvan_oppimateriaalit/elokuva-analyysi/1_johdanto_elokuva-analyysiin/

Mtv-uutiset. Elokuvat vilisevät hassuja virheitä. Hämtad 20.7.2024.

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/elokuvat-vilisevat-hassuja-virheitä-katso-kuvat/134810#gs.cnwj9f>

Mäkelä, Eve 2016. Pro gradu. Kuinka lukiolainen kirjoittaa elokuvasta? Lukiolaisten kirjoittamien elokuva-analyyseiden tekstilajipiirteitä. Åbo universitet, humanistiska fakulteten.

Nevala, Tommi 2019. Tutkitaan. Koetaan. Tehdään. Elokuvakasvatuksen käsikirja. Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelut.

Scriptslug. A Quiet Place. Hämtad 28.3.2024.

<https://www.scriptslug.com/script/a-quiet-place-2018>

Tuominen, Joni 2018. Avhandling. Elokuvan sisältöanalyysi – kuvan visuaaliset ominaisuudet ja leikkauksellisen ajan merkitys elokuvassa. Åbo yrkeshögskola, utbildningsprogrammet för film och television.

Yle. Kuvakoot – LK...LKK...KK – mitä ne tarkoittavat? Hämtad 5.2.2024.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/03/01/kuvakoot-lk-lkk-kk-mita-ne-tarchoittavat>

Yle, Mediakompassi. Kohtauksen kuvaaminen. Tulostettu 10.7.2024.

<https://vintti.yle.fi/yle.fi/mediakompassi/mediakompassi/4-6-luokkalaiset/kuvakoulu/kameran-kanssa/kohtauksen-kuvaaminen.htm>